

Փ Ո Ւ Ն Ձ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

10 փարայ

ԹԻԻ 181

ԵՐԵՐՇԱԲԹԻ

1868 ՅՈՒՆԻՍ 9

Առայժմ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը հրատարակուի։ — Մեկ հոտը տուր փարայ է։ — Մայրաքաղաքիս մէջ բաժանորդ ըլլալ ուզողը մէկ մէճիտ պիտի վճարէ 400 թուոց համար, իսկ գաւառաց մէջ 25 դրշ. դարձեալ 100 թուոց համար, թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով։ — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար։ — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի կ. Պօլիս Ռ. Յ. Քիւրճեան տպարանը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Կայսերական կառավարութիւնը երկրորդ աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութիւն չորհրդէ վիզանթիա յոյն լրագրին խմբագրապետ Տիմիթրաքի էֆէնտիին։

— Նարոյնն իշխանը Պուքրէշէն մեկնած ատենը Ռումանիա գաղթող Պուլլարներուն կողմանէ մէկ քանի անձինք աղերսագրով մի խնդրեր են որ՝ Գաղղիոյ կառավարութիւնը միջամտութիւն ընէ Սըրպի և Ռումանիոյ պէս Պուլլարաստանի ալ առանձին իշխանութիւն մ'ըլլալուն համար։

— Գուրիէ տ'Օրիան կգրէ թէ՝ թագաւոր և շրջակայքը բնակեալ չէրքէս գաղթականք յափշտակութեան դուրսութեան ու սպանութեան սկսած ըլլալով, Սըրպի ընդհանուր կառավարչին կողմանէ անոնց վրայ կայսերական զօրք զրկուեր է, բայց անոնք զօրաց ալ դէմ դնելու յանդիպներ են։

— Շէհպէր անուն կայսերական շոգեհաւն մայրաքաղաքս հասաւ, որ կրետէ գացած էր զինուորական պա-

շար տանելով։ Այս շոգեհաւով հոս բերուեցան ութը կրետացի յանցաւոր տանկներ։

— Ինչպէս արդէն ծանուցած եմք, թագվիմի վագայի անուն տաճկերէն լրագիրն այսուհետեւ պաշտօնական ըլլալով Պետական խորհրդոյն կողմանէ հրատարակութեան արժան գաս ու աճներն պիտի նշանակէ, առ այժմ շաբաթ երեք օր միայն հրատարակուելով։ Տէրութեան պաշտօնակալը մինչև հիմա պարտաւորեալ էին յիշեալ լրագրին բաժանորդ ըլլալ։ որոշուած է որ այս սովորութիւնը վերնալով, ուզողն ստանայ ինչպէս ուրիշ լրագիրներ նոյնպէս և այս։

— Ելումտից պաշտօնէին օգնական անուանեցաւ նոյն պաշտօնատան նախկին Մէկթուպճի Շէֆգաթի էֆէնտի, առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութեամբ։

— Հաշուեկալութեան քննութեան (մուհասէպաթ միւֆէթթիլիլի) նոր պաշտօնը Յովհաննէս էֆէնտիին յանձնուեցաւ, որ Պանքային հաշուեկալն էր։ Այս առթիւ յիշեալ աստիճանին բարձրացաւ։

— Օգոստ. Սուլթանին թիկնապահ հաղարապետ Ֆաղլի պէյին դայմա դամուլեան աստիճան տրուեցաւ :

— Բուսիոյ Աղեկսանդր կայսեր որդի Ալէքսի Սըշիգուքսը շաքաթ օրը օգոստ. Սուլթանին ներկայացաւ դեսպանին և դեսպանականաց հետ : Նոյն վեհափառութիւնը նոյն օրը բարեհաճեցաւ բարձր. Ֆուստ փաշայի հետ փոխադարձ այցելութեան ելլելով Սըշիգուքսին՝ վոսթոր ուսական ամարոյն դեսպանատունը, ուր իջած է նա : Սըշիգուքսն դեսպանականաց հետ օգոստ. Սուլթանը դիմաւորեր է նաւահանգստէն :

Կիւրակէ օրը օգոստ. Սուլթանին կողմանէ ի պատիւ Սըշիգուքսին փառաւոր կոչուեք մը տրուեցաւ Օրխանիյէ անուն կայսերական զրահաւորին մէջ :

— Հասարակայնի շինուածոց պաշտօնէութիւնը փոխանորդաբար պիտի վարէ առեւտրական գործոց պաշտօնեայ Գապուլի փաշա, մինչեւ որ Տալութ փաշան փարիզէն դառնայ :

— Թէհրանի օսմանեան նորընտիր դեսպան Րիզա պէյը նախորդ ամսոյն սկիզբները յիշեալ մայրաքաղաքը հասնելով, իւր վկայագրերն մատուցեր է Շահին :

— Հէրսէքի և Գարատաղի մէջտեղը սահմանաց որոշման խնդրոյն համար յանձնաժողով մը կազմուած, և նոյն յանձնաժողովոյն անդամ կարգուած ըլլալով Բերայի Միւնիսիքալիթէին առաջին քարտուղար հայազգի կոստանդէֆէնային, անցեալ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքէս ուղեւորեցաւ իւր պաշտօնատեղին, փոխանորդ մնալով իրեն տեղ Միւնիսիքալիթէի քարտուղարներէն մէկը :

— Սըրպի Միլան իշխանին ժառանգութեան բաժին ինկեր է հինգ միլիոն մաճար ոսկի, հանգուցեալ Միքայէլ իշխանին դանձէն :

— Անգղիոյ կառավարութեան զինւորական հրամանատարներէն Հէրիք անուն զնդապետ մը Պազուտաի անգղիական հիւպատոս անուանուեր է :

— Կիւրակէն երկուշաբթի լուսնալու գիշերը կալաթա Հէնուէք—պաշը ըսուած տեղը հրդեհ պատահելով, եօթը տուն այրեցան և երկու տուն ալ փլան :

— Եգիպտոսի բարձ. խորհիւն ալ այցելութեան դացեր է Ալէքսի Սըշիգուքսին :

— Կըսուի թէ՛ եւրոպական մեծ տէրութիւնները առաջարկեր են Յունաստանի կառավարութեան, Տաճկաստանի հետ դաշն հաստատել այսուհետեւ Յունաստանէն Տաճկաստանի երկիրները եղած յարձակմանց պատասխանատու ըլլալու համար :

— Լիբանանու նորընտիր կառավարիչ Ֆրանզօ փաշան Պէրութ հասեր և կայսերական զօրաց կողմանէ նուազարաններով ու թնդանօթներով ուղևուներ է : Նաւահանգիստը Պէրութի Միւթէսարըֆն և կառավարութեան պաշտօնատան մէջ ընդհանուր կառավարիչն զինքը դիմաւորեր են : Քիչ մի հանգստանալէն ետքը, հիւպատոսք և երեւելի անձինք այցելութեան եկեր են : Անկէց իւր պաշտօնատեղին Պէյթէտոլին հասնելով՝ կայսերական հրովարտուր կարգաւոր է մեծ հանդէսով :

— Սըրպի Միքայէլ սպանեալ իշխանին հայր Միլոյ իշխանին համար հետեւեալ դէպքը կը պատմուի :

« Օր մը ձիով Պէյկրատի շրջակայ-

քը պտրտած տուները կնկան մը պատահեր է, որ աչքէն դեռի պէս արյունք կթափէ եղեր: Պատճառը հարցունելով և խմանալով որ ութ օր յաւաջ մեռած ամուսինը տակաւին թաղուած չէ, քահանային տալու ըստակ չունենալուն համար, — քահանայն կանչել տուեր և ինքզինքը յայտնելով՝ հրաման ըրեր է. անոր որ երկու գերեզման փորել տայ իւր անձնական ծախիւքը, և ինքն ալ դայ դիրք ու խաչ առնելով: Յիշեալ անթաղ մեռեալը թաղել տալէն յետոյ, դարձեր քահանային ըսեր է. « Գուայս մեռելին վրայ աղէկ մը կարգացիր ու թաղեցիր. հիմա կարգը քեզի եկաւ. ահա սպարաաստ գերեզման կայ. հաճութեամբ մտիր. գիտես որ Միւշ միտքը դրածը կընէ. զիս մի յոգնեցուներ. նաեւ ես պիտի կարգամ քու վրադ. տակէ աւելի փառք չըլլար »: Այս ըսելով՝ ողջ ողջ թաղել տուեր է քահանայն, աւանց երբէք ականջ դնելու անոր և ներկայ եղողներուն աղաչանաց »:

— Սըրպի Միքայէլ իշխանին սպանիչներուն խոստովանութիւններէն իմացուեր է թէ՛ դաւադրութիւնը ոչ միայն իշխանին այլեւ անոր բոլոր գերդաստանին համար մոտժուած է, և թէ՛ այժմեան Միլան իշխանը, որ փարիզ ուսման կպարապէր, սպաննելու համար դաւադրաց կողմանէ ելուելով անուն մէկը անցեալներն յիշեալ մայրաքաղաքը զրկուեր է, բայց չէ յաջողեր իւր պաշտօնը կատարել, որով հետեւ հոն հասած օրը հիւանդացի և հետեւեալ օրը բարբաղդաբար հողին փչեր է: Այս դէպքը դաւադրաց մէջէն փարիզ գտնուող անդամոց մէկուն կողմանէ հեռագրով ի-

մաց տրուած ըլլալով, հեռագիրն ընդունողին տուեր այս միջոցիս կոխուեր և հեռագիրը գտնուեր է: Ուստի, Միլան նորատի իշխանը փարիզէն Պէրկրատ բերուած ասենը, ճամբան զգուշութեան միջոցներ ձեռք առնուեր և ծպտեալ տարեր են հանդիպած տեղերը:

Սըրպի աղգային ժողովն որոշեր է որ Միքայէլ իշխանին տրուած թուշակն Միլան իշխանին ալ տրուի:

— Սըրպի իշխանին սպանման դործոյն թելադրիչ համարուած սըրպի Գարաեօրղովիչ իշխանը՝ որ Աւստրիա կգտնուի, բէշթէն գրուածին նայելով՝ հսկողութեան ներքեւ գրուեր և իւր գրագիրն ալ բանտարկուեր է:

— Կրեւէէն գրուած են:

« Սէլինօ գաւառին մէկ ամենաբարձր տեղը Գօսթօ—Եարազօ անուն գիւղն ապստամբաց պաշարաց կեդրոնական շտեմարան եղած ըլլալով, կայսերական զօրքն նոյն տեղին վրայ յարձակեր ու գրաւեր են, չորս մեռեալ ու վեց վիրաւորեալ ունենալով: Յիշեալ շտեմարանին պահապան եղող Գօսթանդի քահանայ մ'ալ մեռեր է: Այս գրաւմանէն ետքը, Սէլինոյի բնակչաց խնդրանք՝ Սելինոյի դայմագամ անուանուեր է կրեւացի Մուսթաֆա պէյ, օգնական դրուելով Եանիլլիւքի էֆէնտին: 124 տպստամբք ֆիսամօյի գայմագամին դիմելով հնազանդութեան եկեր են, Բօլիսրոնաքի ապստամբապետն ալ զէնքնիկէ ըլլալով անձնատուր եղեր է:

« Կառավարութեան ձեռքն ինկած գրութենէ մը խմայուեր է թէ՛ Գանաիայի անդղիական փոխհիւպատոսը ապստամբապետաց հետ թղթակցելով, կայսերական զօրաց վրայ տեղե-

կութիւններ կհաղորդէ անոնց •

« Զիմարագաքի անուն երեւելի ապրստամբապետը Յունաստան երթալու վրայ ըլլալով, իւր տեղը Պոյաճի օղլու մականուամբ մէկը պիտի թողու եղեր : »

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ռուսիոյ կառավարութեան կողմանէ Սիպերիա աքսորուած և ետքը արձակուած լեհացիներէն զատ, հիմա հոն Կէ հաղար լեհ աքսորեալք կգտնուին եղեր :

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը՝ որ Պոլստարայի վրայ արշաւանք կընէ, զայն բոլորովին գրաւելու դիտաւորութիւն չունի եղեր : Այլ կպնդէ եղեր որ լեհերը փոխուելով նոր մը դըրուի, երեք դունդ ռուս զօրք ըլլայ քովը և տարեկան որոշեալ սուրք մը առնուի :

— Աւստրիոյ մէջ մինչեւ հիմա կիւրակէ բռնուած մէկ քանի աօնի օրեր այսուհետեւ իբրեւ հասարակ օր պիպի համարուին, և թատրոններն ստրին միայն հինգ օր դոց պիտի ըլլան եղեր :

— Բորթուկալի տէրութիւնը դանձային խիստ նեղ վիճակի մէջ գտնուելով, ուրիշ մէկ քանի տէրութեանց պէս՝ իւր երկրին մէջ գտնուած եկեղեցեաց սեպհական ստացուածքը դըրուել է :

— Անգղիոյ թագուհին Զվիցերի պիտի երթայ և ամիս մը պիտի կենայ եղեր :

— Միթէնքի երեսփոխանաց ժողովոյն նախագահին և անդամոց մէկուն մէջ ընտրական խնդրոյ համար վէճ բացուելով, բոլոր անդամներն

երկու կողմի բաժնուեր են, և բանակուին վերջապէս ծեծի վտիռներ է • Նախագահը նկատելով որ կարող չպիտի ըլլայ կռուոյն առաջն առնուլ, ստիպուեր է կերպիւ մի կըծիկը դնել ժողովէն, և ոստիկանութեան իմաց տալով ժողովարանը շրջապատել ու այնպէս ցրուել ժողովականները • • • •

Ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքի մէջ այլեւայլ գանձանակներ կը պտըտին աղղայնոց նուէրներն ընդունելու համար : Վերջին օրերս դանձանակ մ'ալ երեւան ելած է որ ըստ մեզ ամենէն աւելի կարեւորն է : Այս գանձանակը Պօլիս գտնուող սերաստացւոց Օթանդակ անուն նորակաղճիկերութեան կլերարբերի, որոյնպէս տակն է Սերաստիոյ վարժարանաց օղնել և Սերաստիոյ մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը հաստատել :

Աւերորդ է ըսել թէ՛ այսպիսի նպատակաւ կաղմուած գաւառային ընկերութիւն մը սրչափ քաջալերութեան արժանի է, և թէ՛ իւր պտըտցուցած գանձանակին վրայ ինչ աչքով նայելու է :

Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարանին համար վարժուհի մը կը փրնտուի որ գաղղիերէն լեզուի խօսակցութեան և դրութեան վարժ ըլլայ, և լաւ վիպական ունենայ : — Ընդունելութեան պայմաններուն վրայ տեղեկութիւն ուղղը կընայ գիմել առ Տնօրէնութիւնն Մաքրուհեան վարժարանին :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷԲ

Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՅԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ, ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Բ. Յ. ԳԻՐԲԱՆՆ